

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

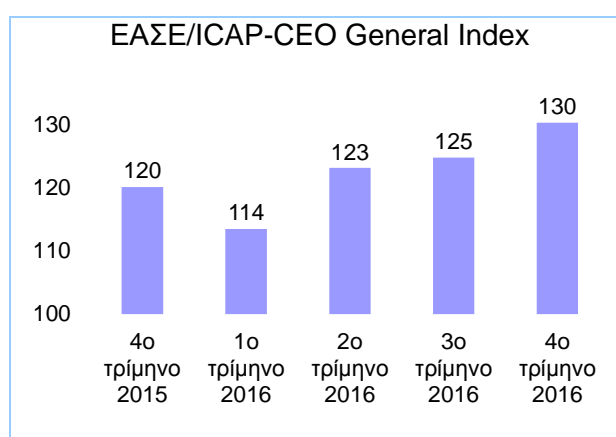
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 3^ο τρίμηνο του 2016 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,3% και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,4% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2015 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,7% στην ευρωζώνη και κατά +1,9% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2016 (έναντι του 3^{ου} τριμήνου 2015) διαμορφώθηκε σε +1,6%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (4,6%) και ακολούθησαν Βουλγαρία (3,4%), Σλοβακία και Ισπανία (3,2%), Σλοβενία (3,0%), Σουηδία και Κύπρος (2,8%), Κροατία (2,7%), Ολλανδία (2,4%), Μ. Βρετανία (2,3%), Πολωνία (2,2%), Τσεχία (1,9%), Γερμανία και Λιθουανία (1,7%), Ουγγαρία, Πορτογαλία και Φινλανδία (1,6%), Αυστρία (1,5%). Βέλγιο και Εσθονία (1,3%), Δανία (1,2%), Γαλλία (1,1%) και Ιταλία (1,0%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (1,8%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat στις χώρες της ευρωζώνης για το 2017 προβλέπεται ανάπτυξη (1,5%) και για το 2018 (1,7%). Για την Ελλάδα οι προβλέψεις για το έτος 2017 διαμορφώνονται σε (2,7%) και για το 2018 σε (3,1%)³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από (+0,56) τον Οκτώβριο του 2016 σε (+0,79) τον Δεκέμβριο του 2016.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2016.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τέταρτο τρίμηνο του 2016 σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 130 μονάδες. Η άνοδος του δείκτη αποτυπώνει την θετική εικόνα που έχουν διαμορφώσει οι CEOs για την τρέχουσα κατάσταση, λόγω της διαφαινόμενης τάσης σταθεροποίησης της οικονομίας κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2016, παρά την τριβές με τους δανειστές εξαιτίας διαφωνιών πάνω σε θέματα που αφορούν μεταρρυθμίσεις που έχουν συμφωνηθεί σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

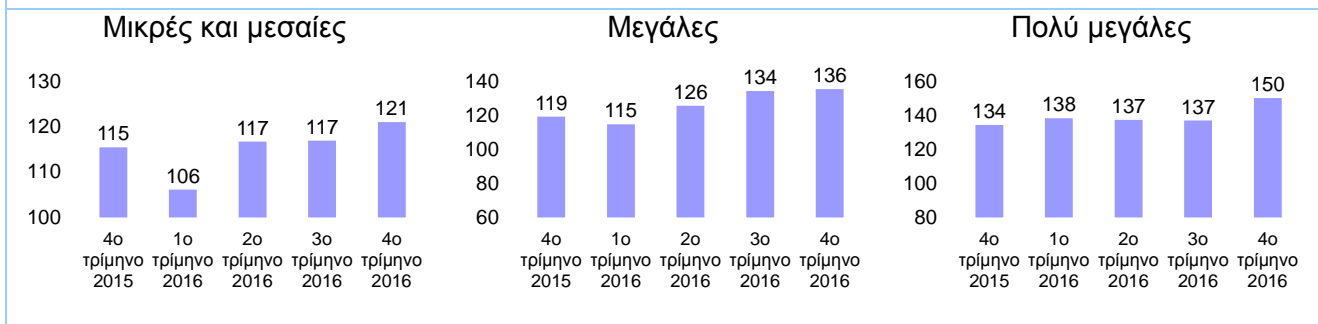
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 6 December 2016.

³ European Commission, European Economic Forecast, November 2016.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, December 2016.

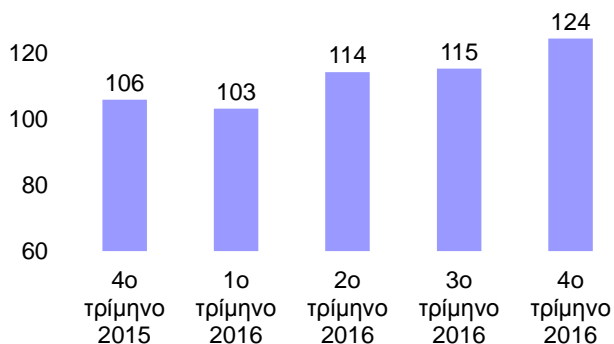
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει άνοδο του δείκτη σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

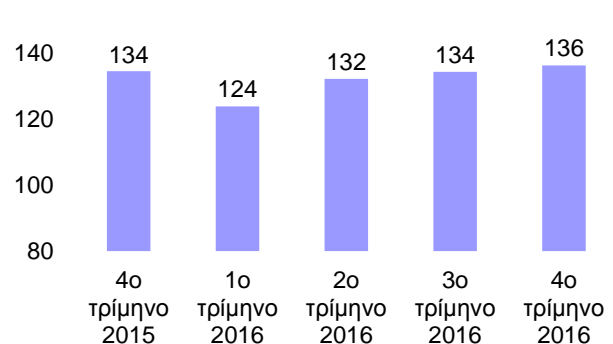

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε αύξηση και διαμορφώθηκε στις 124 μονάδες έναντι 115 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε μικρή άνοδο στις 136 μονάδες έναντι 134 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

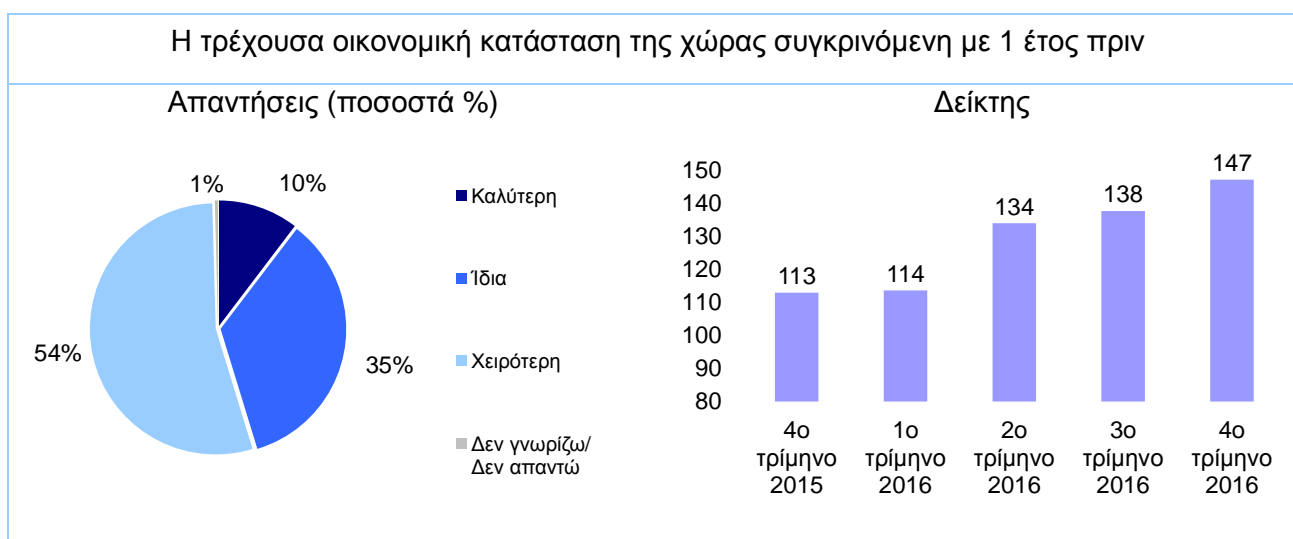

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

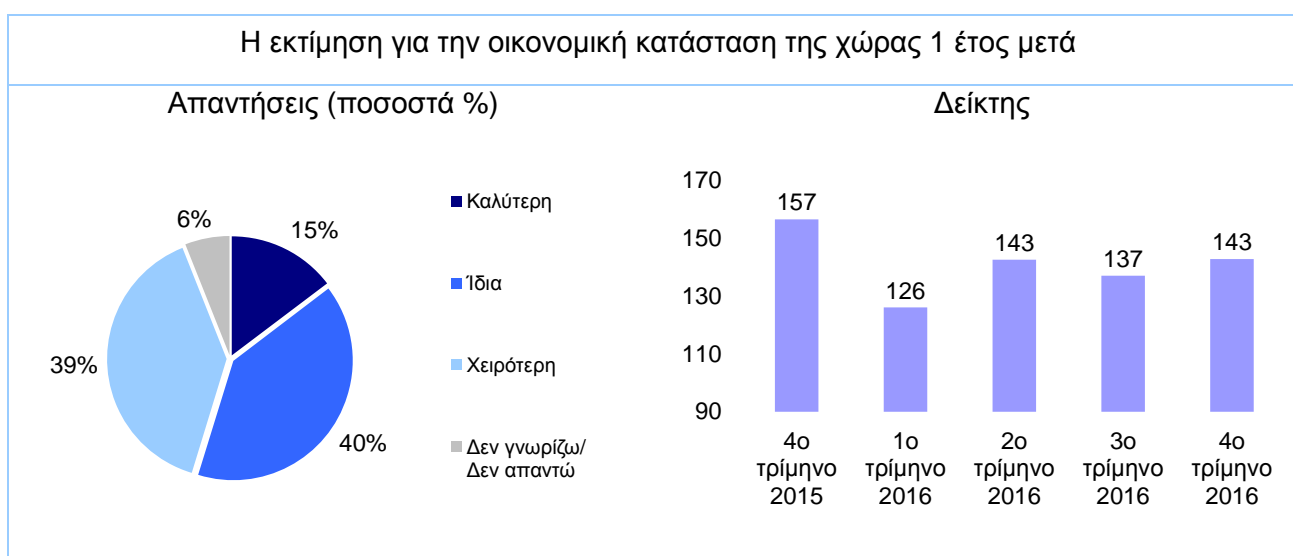

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2016

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 147 μονάδες έναντι 138 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο (10% του συνόλου) έναντι του προηγούμενου τριμήνου (ποσοστό που αυξάνεται σε 17% για τους CEO's των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων), ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 54% έναντι 64% το προηγούμενο τρίμηνο.

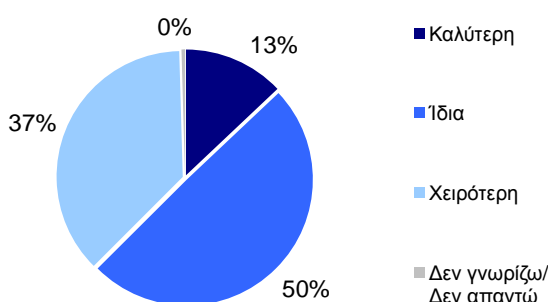
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά βελτιώθηκε στις 143 μονάδες έναντι 137 του προηγούμενου τριμήνου. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 15% έναντι 13% το προηγούμενο τρίμηνο.

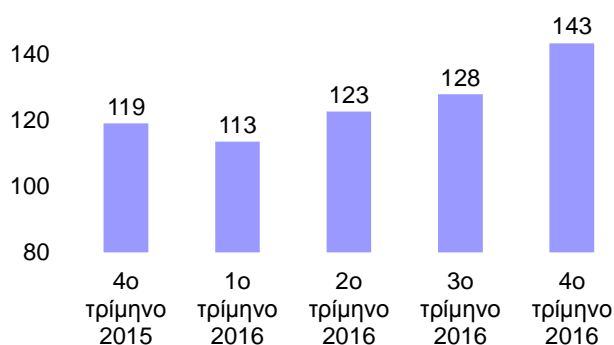
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε αξιόλογη άνοδο στις 143 μονάδες έναντι 128 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν αυξήθηκε σε 13%, έναντι 9% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

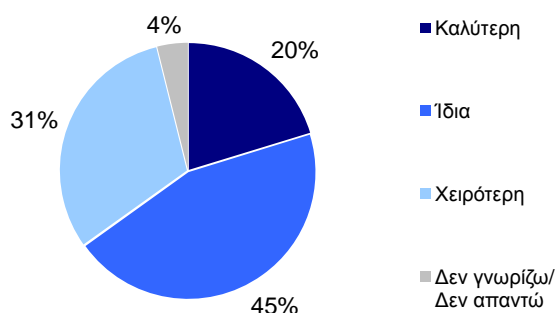
Δείκτης

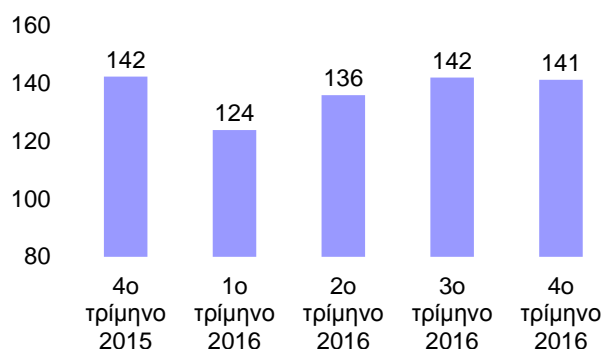
Αντίθετα ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε ελαφρά κάμψη στις 141 μονάδες έναντι 142 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή ανήλθε σε 20%, ποσοστό που αυξάνεται σε 26% για τους CEOs των μεγάλων και πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

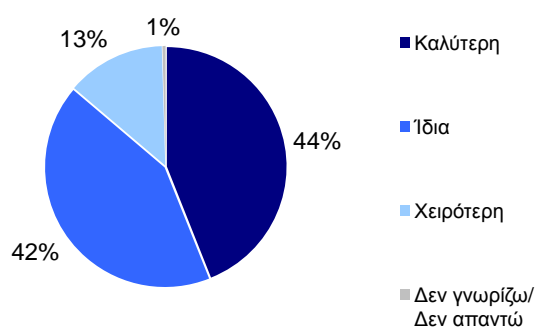
Δείκτης

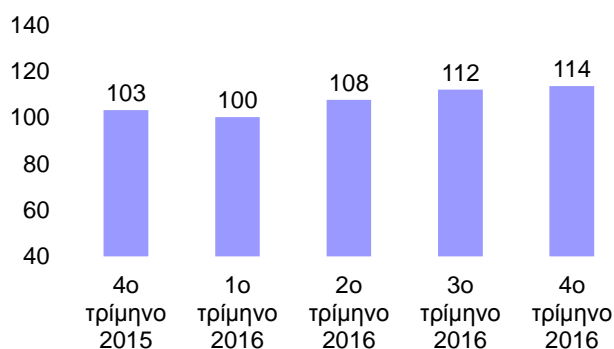
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών παρουσίασε μικρή άνοδο στις 114 μονάδες έναντι 112 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 44% ποσοστό που αυξάνεται σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

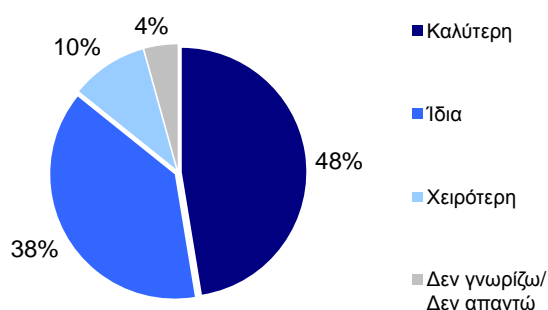
Δείκτης

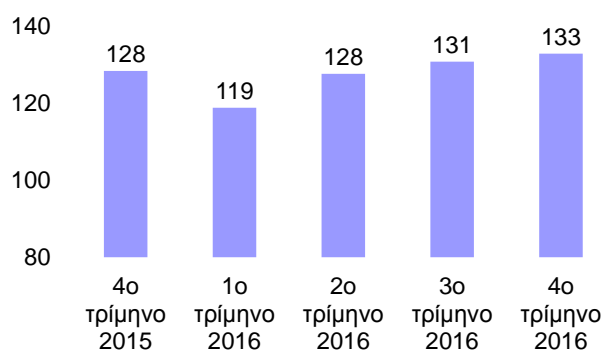
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε αύξηση στις 133 μονάδες έναντι 131 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση αυξήθηκε σε 48% έναντι 44% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 64%.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

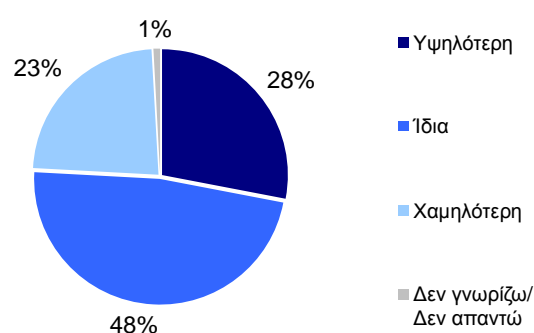
Δείκτης

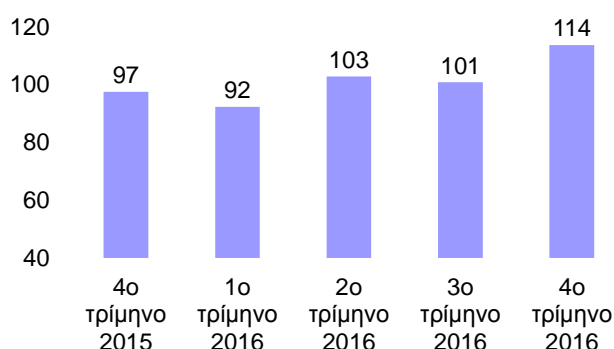
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 114 μονάδες έναντι 101 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 28%, ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

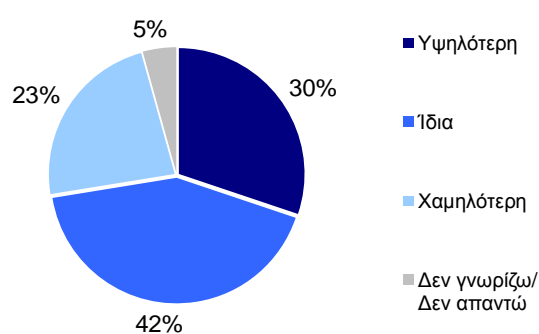
Δείκτης

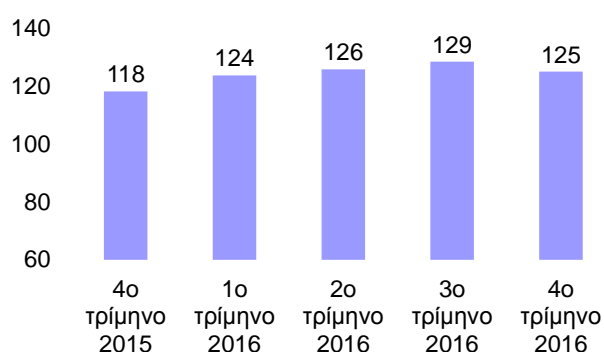
Αξιοσημείωτο γεγονός είναι η πτώση του δείκτη επενδυτικών προσδοκιών στις 125 μονάδες έναντι 129 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, ανήλθε σε 30%, ποσοστό που αυξάνεται σε 55% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

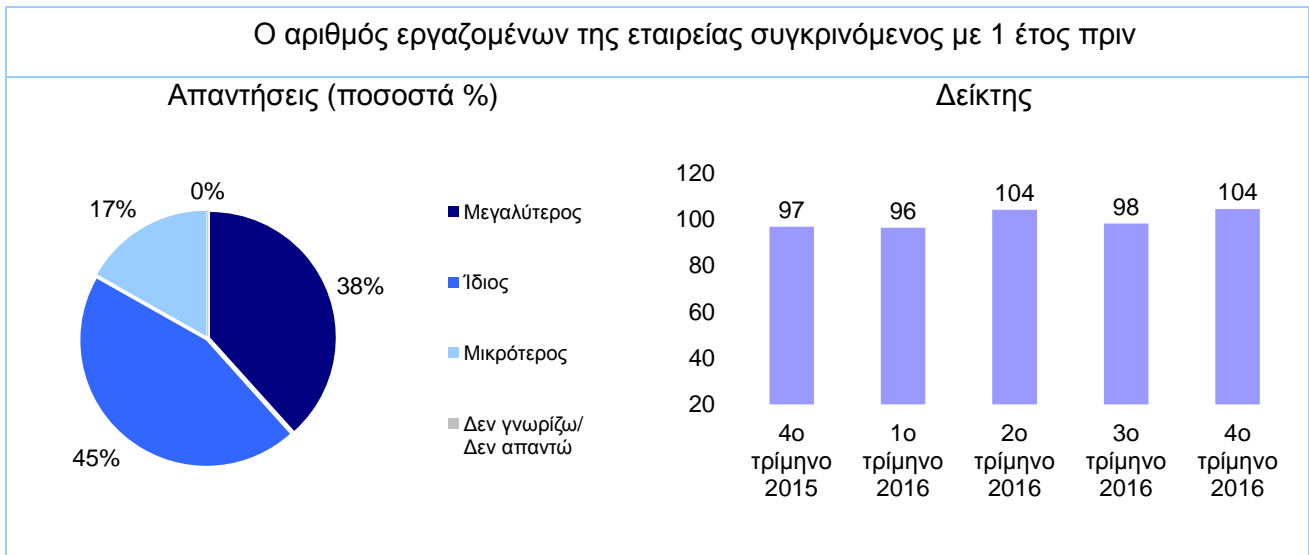
Απαντήσεις (ποσοστά %)

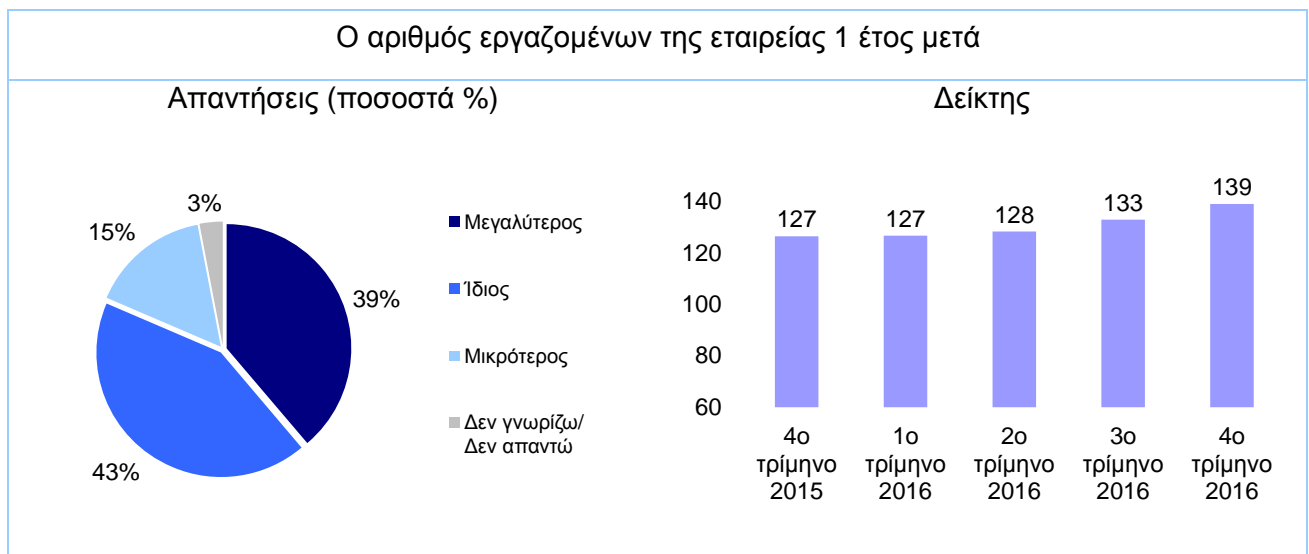
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης σημείωσε άνοδο στις 104 μονάδες έναντι 98 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι αυξημένος σε σύγκριση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 38%, ενώ για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις το ποσοστό αυξάνεται σε 43%.

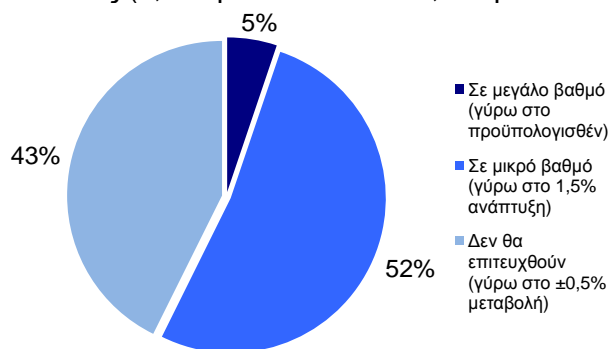

Ο δείκτης προσδοκίων απασχόλησης σημείωσε νέα άνοδο στις 139 μονάδες έναντι 133 του προηγούμενου τριμήνου. Το 39% των CEOs δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά, ποσοστό που αυξάνεται σε 48% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

να εκφράσουν την άποψη τους για την επίτευξη των προϋπολογισθέντων ρυθμών ανάπτυξης της Ελλάδας (2,7% για το 2017 και 3,1% για το 2018;)

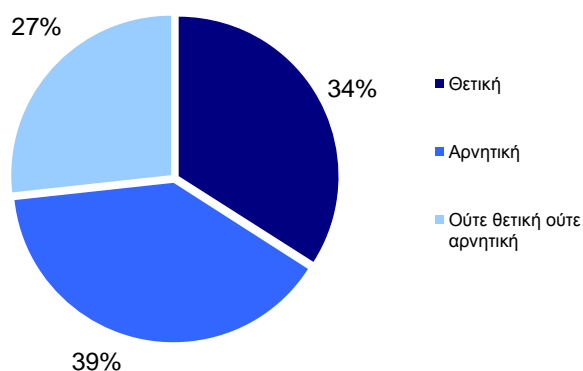

να εκφράσουν την άποψη τους για την επίτευξη των προϋπολογισθέντων ρυθμών ανάπτυξης της Ελλάδος για τα έτη 2017 και 2018. Μόνο το 5% των CEOs συμφωνεί ότι οι ρυθμοί ανάπτυξης θα επιτευχθούν σε μεγάλο βαθμό. Ένας στους δύο CEOs πιστεύει ότι θα επιτευχθούν σε μικρό βαθμό (η ανάπτυξη θα είναι γύρω στο 1,5%). Αντίθετα το 43% των CEOs θεωρεί ότι δεν θα επιτευχθούν οι προϋπολογισθέντες ρυθμοί ανάπτυξης (γύρω

στο ±0,5% μεταβολή).

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για την επίδραση στην εφαρμογή του συμφωνηθέντος

Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίδραση στην εφαρμογή του συμφωνηθέντος μεταρρυθμιστικού προγράμματος με τους Δανειστές, καθώς και στην πορεία της Ελληνικής Οικονομίας το 2017, από μια πιθανή προκήρυξη πρόωρων εκλογών;

μεταρρυθμιστικού προγράμματος με τους Δανειστές, καθώς και στην πορεία της Ελληνικής Οικονομίας το 2017, από μια πιθανή προκήρυξη πρόωρων εκλογών. Μεταξύ των CEOs υπερτερεί η άποψη της αρνητικής επίδρασης (ποσοστό 39%) έναντι της θετικής (ποσοστό 34%), ενώ το 27% του συνόλου θεωρεί ότι η επίδραση θα είναι ουδέτερη. Ωστόσο στην κατανομή των απόψεων διαπιστώνεται σημαντική διαφοροποίηση στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, οι CEOs των οποίων σε

ποσοστό 50% δηλώνουν ότι η επίδραση θα είναι αρνητική, ενώ μόνο το 19% πιστεύει ότι η επίδραση θα είναι θετική.